

Nr 1635

av herr Levin

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 178 med förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979), m. m.

I riksdagsdebatten om det under vårsessionen antagna förslaget till lag om anställningsskydd för vissa, äldre, arbetstagare framfördes från skilda håll mer eller mindre allvarliga betänkligheter mot konsekvenserna för såväl arbetsgivare som anställda. Lagen, vars huvudsyfte ur *social* synpunkt sannolikt uppskattas av alla, har varit i kraft alltför kort tid för att möjliggöra en bedömning av i vilken mån de uttalade farhågorna var välgrundade.

En negativ omständighet, som rönt föga uppmärksamhet under själva debatten, är att i och med lagens genomförande det s. k. löneprivilegiet i gällande förmånsrätt undergick en väsentlig utvidgning. Eftersom genom ovannämnda lag uppsägningstiderna förlängts betydligt, uppgår de förmånsberättigade lönefordringarna i en konkurssituation numera till mycket större belopp än tidigare, vilket i sin tur de facto försvagat fastighetsinteckningarnas ställning. Med hänsyn till fastighetspantens stora betydelse för svensk kreditgivning ter sig denna försvagning icke önskvärd, speciellt som långivarens möjlighet att rätt värdera panten försvårats. Kungl. Maj:ts proposition nr 178 avser dess bättre att tvärtom stärka fastighetsinteckningarnas ställning på löneborgenärernas bekostnad, vilket kommer att göra det lättare för t. ex. en bank att på basis av endast pantens värde och utan hänsyn till eventuella lönefordringar snabbt ställa krediter till förfogande. Några invändningar av social natur kan knappast framställas mot denna omkastning i företrädesordningen mellan löneborgenärer och fordringsägare med pant i fast egendom, ty arbetstagarnas berättigade intressen skyddas väl genom lagen om statlig lönegaranti i konkurs. Denna, av arbetsgivarna finansierade, lönegaranti föreslås tillika i propositionen bli utvidgad med avseende å högsta garantibelopp och till att omfatta även framtida pensionsfordringar. Genom dessa förslag tillgodoses utan tvivel högt ställda anspråk på ett effektivt skydd för såväl arbetstagares lönefordringar som långivares på fastighetspant baserade kapitalfordringar.

Under den tid, som förflutit sedan riksdagen antog lagen om uppsägningsskydd för den äldre arbetskraften, har det förhållandet varit rådande, att å ena sidan löneborgenärerna haft en starkare ställning än hittills till följd av nämnda lag i kombination med lagen om statlig lönegaranti och att å andra sidan långivare mot fastighetsinteckning befunnit sig i ett

sämre läge, eftersom staten inträtt i löneborgenärernas ställe och kunnat bevaka en större lönefordran än långivaren sannolikt haft anledning att räkna med vid försträckningstillfället. Att möjlighet till bedömning av risken i det ögonblicket en fordran uppkommer måste tillerkännas stor och avgörande betydelse understrykes på s. 20 i propositionen, där det beträffande en uppköpare av lönefordringar, t. ex. byggherren som vill undvika blockad till följd av byggmästarens bristande betalningsförmåga, säges att han »har därvid att utgå från den lagstiftning som gäller». På s. 26 i propositionen påpekar föredraganden, att kreditgivaren ej nödvändigtvis behöver vara en i förhållandena väl insatt bank utan lika gärna kan vara en enskild person, som ej känner till de risker »som oberäkneligt kan aktualiseras». Vidare säger statsrådet, att t. o. m. under högkonjunkturer även in-teckningar med bästa rätt blivit nödlidande på grund av förmånsberättigade lönefordringar samt att även om dessa förluster totalt varit relativt begränsade likväl förlusten i det enskilda fallet kan ha varit »mycket betydande».

De, som med här återgiven argumentering nu föreslår riksdagen godkänna proposition nr 178 med dess förslag till förbättring av löneskyddet för de anställda och en väsentlig förstärkning av kreditgivarens ställning, i den mån fordringen vilar på panträtt i fast egendom, kan inte ha avsett att de senare under tiden fr. o. m. lagens om uppsägningsskydd för äldre arbetstagare ikraftträdande skulle riskera att åsamkas i och för sig av samhället inte tolererade förluster. I den mån kreditgivare eller borgensman under nämnda tid har gjort förluster eller senare kan komma att lida förluster, överstigande dem som skulle ha uppkommit även med bortseende från ifrågavarande lag, synes det under-tecknad rimligt att staten avstår från att göra sina — genom inträde i löneborgenärernas ställe — uppkomna fordringar gällande.

Åberopande det sålunda anförda hemställer jag

att riksdagen måtte som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna vad som i motionen anförts.

Stockholm den 29 november 1971

K.-A. LEVIN (fp)